

بررسی و نقد اصول پدافند غیر عامل در برنامه ریزی شهری

اشکان مردوخ^{۱*}، محمدرضا لیلیان^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، گروه معماری، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

Email: ashkan_mardokhi@yahoo.com * - ۱

۲- استادیار گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

Email: Leylian_reza@yahoo.com - ۲

چکیده

امروزه آگاهی نسبت به مسائل پدافند غیرعامل از نکات ضروری و لازم الاجرا در شهرها و برنامه ریزی شهری است و شناسایی مناطقی که در صورت بروز بحران، احتمال آسیب پذیر بودن آنها می رود حیاتیست. مکان هایی که تاسیسات زیربنایی شهر را شامل می شوند نظیر مکان هایی که در صورت بروز بحران ها در تیررس خطر هستند شامل مکان های اداری و سایر مکانها می باشند. وقوع بحران تلفات مالی و جانی بسیاری را به همراه دارد و علاوه بر آن عدم شناخت و درک اهمیت پدافند غیرعامل بر ناکارایی نهاد متولی بحران می افزاید. در این پژوهش حاضر برآنیم تا با انجام مطالعات کتابخانه ای و بکارگیری روش توصیفی-تحلیلی، و هدف بررسی اصول پدافند غیرعامل در برنامه ریزی شهری، چگونگی و تاثیر آن در حوزه ی شهری می باشد.

کلید واژه: پدافند غیرعامل، برنامه ریزی شهری، بحران.

۱. مقدمه

سکونتگاه های انسانی همواره در معرض آسیب ناشی از بلایای طبیعی و سوانح انسان ساخت قرار داشته اند، لذا بستر همواره با اتخاذ شیوه هایی سعی در کاهش اثرات زیانبار این گونه بلایا در محیط زندگی خویش داشته است. یکی از راهکارهای ابداعی، استفاده از شیوه های پدافند غیرعامل برای کاهش آسیب پذیری سکونتگاه ها است. از آن جا که سرزمین ایران از گذشته های دور در مسیر حوادث تاریخی و در معرض حمله ها و تهاجم های نظامی ملل مختلف و قبایل همسایه واقع شده بود، استفاده از ویژگی های جغرافیایی طبیعی در جهت حفظ و امنیت مردم مورد توجه قرار می گرفته است. امروزه نیز، برنامه ریزی و مدیریت بحران شهری جایگاه ویژه ای در حوزه مسائل شهری پیدا کرده است. وقوع بحران های انسانی متعدد در شهرها و کلان شهرهای دنیا و نیاز به برنامه ریزی و مدیریت اینگونه بحران ها سبب شده است تا مدیران و برنامه ریزان شهری نیاز به تحقیق و پژوهش بیشتر در این زمینه را به خوبی احساس کنند. گاهی وقوع بحران های انسانی از قبیل شورش ها و آشوب های شهری در شهرها و کلان شهرها و حوادث ثانویه ناشی از آن ها (خسارت به اموال عمومی، وندالیسم و سرقت) در برهه ای، باعث نبود امنیت در شهرها شده است و مدیریت آن ها راهکارهایی اساسی را طلب می کند. فضای زیربن شهرهای امروزی نیز به واسطه افزایش جمعیت، توسعه تکنولوژی، افزایش تهدیدات نظامی و صرفه جویی های اقتصادی به فضایی پیچیده اما مهم و کارا تبدیل شده